

นโยบายต่างประเทศของจีนกับความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ Foreign relations of China with Regional Security in Southeast Asia.

ดร.กัญจira วิจิตรวัชรารักษ์

Dr.kanjira Wijitwatcharak

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

Author for Correspondence: Email: kanjira9@gmail.com

บทคัดย่อ

อาเซียนในศตวรรษที่ 21 มีการเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงและพลวัตแห่งอำนาจ การเคลื่อนย้ายอำนาจ (Power shift) จากตะวันตกไปตะวันออก เกิดการเปลี่ยนผ่านของอำนาจ (Transition of power) เป็นระบบที่เปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบใหม่ สำหรับอาเซียนมีการเปลี่ยนผ่านทางทางการเมืองและเศรษฐกิจ (Political and Economic Transformation) โดยเฉพาะมิติทางภูมิเศรษฐศาสตร์ ภูมิรัฐศาสตร์และภูมิสังคมศาสตร์ด้วยเช่นกัน ส่งผลให้การประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum - ARF) นำแนวคิดทางสถาปัตยกรรมความมั่นคงในภูมิภาค (Regional Security Architecture) มากล่าวถึงอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ประกอบกับ “ศตวรรษที่ 21 เป็นศตวรรษแห่งเอเชีย” ที่รัฐบาลจีนจึงมุ่งพัฒนาความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาคนี้ จีนจึงได้ใช้นโยบาย soft power ในการสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะเพื่อนบ้านที่ดี ผ่านการเชื่อมโยงของโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งและการติดต่อสื่อสารในศตวรรษที่ 21 โดยมีชื่อเรียกใหม่ว่ายุทธศาสตร์ “นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” (One Belt, One Road) อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมองว่ายุทธศาสตร์ดังกล่าวเป็นภัยคุกคาม

จากการศึกษาพบว่ายุทธศาสตร์หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (OBOR) ก่อให้เกิดความหวาดระแวงและขาดความไว้วางใจที่มีต่ออาเซียน ส่งผลต่อเป้าหมายของอาเซียนที่ต้องการเป็นแกนกลางสถาปัตยกรรมความมั่นคงในภูมิภาค เนื่องจากจีนอาจใช้ OBOR เป็นเครื่องมือในการขยายกำลังทางการทหารเข้าครอบครองพื้นที่พิพาทในทะเลจีนใต้ รวมทั้งกำหนดทิศทางเศรษฐกิจของอาเซียนได้ในอนาคต และสร้างความแตกแยกภายในภูมิภาค ดังนั้นอาเซียนควรมีความชัดเจนและกำหนดมาตรการที่เป็นรูปธรรมต่อยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (OBOR) เพื่อสร้างความไว้วางใจที่มีต่ออาเซียนให้กลับมาอีกครั้งหนึ่ง

คำสำคัญ: จีน, อาเซียน, นโยบายต่างประเทศ, เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

Received date:15/08/2561, Accepted date: 24/10/2561 , Published date: 30/12/2561

Abstract

ASEAN community in the 21st century 21 is faced with changes and the dynamics of power, which is moving the power (power shift) from the west to the east. Change occurs through power (power of transition) is a system that changes the old system to the new one. Regarding ASEAN, the changes has happened in the areas of political and economic transformation (Political and Economic Transformation), especially in geographic dimension of economics, immunology, sciences and social sciences. The State chart has called for the ASEAN cooperation meeting and political stability in the Asia-Pacific (ASEAN Regional Forum-ARF). The architectural concept the stability in the region (the Regional Security Architecture) came to mention once again to prepare for these changes to the “ century 21st is the Asian century.” The Chinese Government, therefore, was aimed at developing cooperation with countries in this region. China has used soft power policies in creating relationships in a manner neighbors through the link of the transport infrastructure and communication in the 21st century by a new name that the strategy of “one policy, one bar, a path” (One Belt, One Road), However, experts are looking at how international relations strategy on such strategy as a threat.

Regarding the mentioned strategy, a study found that one of the paths (OBOR) causes distrust and a lack of trust towards ASEAN. ASEAN’s goal that the impact would be a core architecture, regional stability because China may use the mentioned strategy as a tool to expand political possession in the South China Sea, including the ASEAN’s economic direction in the future, and create a schism within the ASEAN region; therefore, the mentioned strategy should be clearer and more concrete to build and bring back trust towards ASEAN.

Keywords: China, ASEAN, Foreign Policy, Southeast Asia

บทนำ (Introduction)

“ศตวรรษที่ 21 เป็นศตวรรษแห่งเอเชีย” เป็นคำกล่าวที่มาพร้อมกับการเติบโตอย่างรวดเร็วของประเทศในเอเชีย ในขณะที่สหภาพยุโรปเผชิญกับหนี้สาธารณะและการถอนตัวของสหราชอาณาจักร (Brexit) และสหรัฐอเมริกามีผู้นำประเทศคนใหม่ซึ่งเน้นแนวคิด America First ต่างเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระแสอิทธิพลของจีนในเอเชียและในภูมิภาคอื่นๆ ของโลก การเติบโตของจีนยุคใหม่เริ่มต้นขึ้นจากการปฏิรูปภายในประเทศตามนโยบายสี่ทันสมัย (Four Modernizations) ของเติ้ง เสี่ยวผิง เมื่อ ค.ศ. 1978 (พ.ศ. 2521) ประกอบกับแนวทางการพัฒนาของผู้นำจีนในรุ่นต่อๆ มาได้นำความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกมาสู่ประเทศ และประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ทำให้เศรษฐกิจของจีนเติบโตอย่างก้าวกระโดด จีนได้กลายเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในโลกแทนที่สหรัฐอเมริกา และปัจจุบันทุนสำรองระหว่างประเทศของจีนสูงที่สุดในโลก ดังนั้น หลายประเทศจึงปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อจีน โดยเฉพาะรูปแบบการบริหารเศรษฐกิจของจีนที่ได้นำระบบทุนนิยมโดยรัฐ (State Capitalism) มาใช้จนประสบความสำเร็จ (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560)

ในขณะเดียวกันศตวรรษที่ 21 จีนต้องการขึ้นมาเป็นมหาอำนาจ ส่งผลให้จีนต้องการทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งลงทุนเพื่อขยายเศรษฐกิจและ ความเจริญก้าวหน้า เพื่อความเป็นรัฐชาติและผลประโยชน์แห่งชาติ (Statism and National Interests) จีนจึงได้เปลี่ยนยุทธศาสตร์นำน้ำทะเล ซึ่งเดิมได้เน้นการปกป้องอำนาจอธิปไตยบริเวณพื้นที่ทางทะเลบริเวณใกล้ชายฝั่งเป็นหลัก (มณฑล. 2556 อ้างถึงใน บรรจง ไชยลังกา. 2559) ขยายไปสู่ทะเลลึกมากขึ้น โดยการรุกเข้ายึดครองพื้นที่ในบริเวณทะเลจีนตะวันออกและทะเลจีนใต้ จากพฤติกรรมดังกล่าวทำให้ประเทศต่างๆ ในอาเซียนเกิดความหวาดระแวง แต่ในปัจจุบันรูปแบบของยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมทางทะเล โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ถือเป็นรูปแบบการดำเนินนโยบายที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีลักษณะการใช้ Soft Power นำในการดำเนินนโยบายต่างๆ มากกว่าการใช้ Hard Power

ประกอบกับในศตวรรษที่ 21 อาเซียนมีการเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงและพลวัตแห่งอำนาจการเคลื่อนย้ายอำนาจ (Power shift) จากตะวันตกไปตะวันออก ซึ่งในศตวรรษที่ 21 ฝั่งตะวันออกหรือเอเชียมีบทบาทมากขึ้น เกิดการเปลี่ยนผ่านของอำนาจ (Transition of power) ซึ่งเป็นระบบโลกที่สหรัฐฯ เป็นศูนย์กลาง (US. Centric World Order) เป็นระบบที่เปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบใหม่สำหรับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองและเศรษฐกิจ (Political and Economic Transformation) โดยเฉพาะมิติทางภูมิเศรษฐศาสตร์ ภูมิรัฐศาสตร์และภูมิสังคมศาสตร์ ด้วยเช่นกัน (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2558: 30-31) จนทำให้การประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้าน การเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum - ARF) นำแนวคิดทางสถาปัตยกรรมความมั่นคงในภูมิภาค (Regional Security Architecture) มากล่าวถึง

อีกครั้งหนึ่งเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว บนพื้นฐานของแผนงานความร่วมมือระดับ ภูมิภาคและอนุภูมิภาค ที่มีอาเซียนเป็นศูนย์กลางเพื่อส่งเสริมการสร้างควมไว้เนื้อเชื่อใจ การทูตเชิงป้องกัน และการจัดการกับความขัดแย้งในภูมิภาคที่มีอาเซียนเป็นศูนย์กลาง (ASEAN centrality) (กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2555 : 14-15)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวจึงนำมาสู่การศึกษาเรื่อง นโยบายต่างประเทศของจีนกับความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อศึกษานโยบายต่างประเทศของจีนผ่านยุทธศาสตร์หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของจีนในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งศึกษาผลกระทบนโยบายต่างประเทศของจีนผ่านยุทธศาสตร์หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางต่อสถาปัตยกรรมความมั่นคงในภูมิภาค โดยแบ่งการอธิบายออกเป็น 3 ส่วน **ส่วนแรก**เป็นทบทวนแนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ผ่านการศึกษาเรื่องสังคมนิยม สังคมนิยมใหม่ และสังคมนิยมคลาสสิกใหม่ (Realism, Neo-Realism and Neo Classical Realism) ซึ่งโดยทั่วไปนักคิดแนวสังคมนิยม (Realism) เชื่อว่าการใช้อำนาจทางการเมือง และการแสวงหาผลประโยชน์แห่งชาติ นักคิดสังคมนิยมใหม่ (Neo-Realism) เชื่อว่าโครงสร้างระหว่างประเทศ (International structure) เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของรัฐ และนักคิดสังคมนิยมคลาสสิกใหม่ (Neo Classical Realism) มองว่ารัฐมุ่งควบคุมและออกแบบสภาพแวดล้อมภายนอกให้มีลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อตอบสนองต่อความไม่แน่นอนและภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งเป็นภัยอันตรายสำคัญของสภาวะอนาธิปไตย และแนวคิดเสรีนิยม และเสรีนิยมใหม่ (Liberalism and Neo-Liberalism) โดยเสรีนิยม (Liberalism) มองว่ามนุษย์เป็นคนดีและมีเหตุมีผล “ผลประโยชน์ร่วมกันเกิดขึ้นได้” (a potential harmony of interests) เสรีนิยมใหม่ (Neo-Liberalism) เชื่อว่าถึงแม้ว่าโลกจะเป็นสภาวะอนาธิปไตยแต่ความร่วมมือก็เกิดขึ้นได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจีนมีการดำเนินนโยบายสอดคล้องกับหลักการของแนวคิดสังคมนิยม ของ Heywood แต่ในปัจจุบันรูปแบบของยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมทางทะเล มีลักษณะการใช้ Soft Power นำในการดำเนินนโยบายต่างๆ มากกว่าการใช้ Hard Power ในการบีบบังคับ โดย Nye มองว่า Soft Power เป็นพลังอำนาจอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ไม่จำเป็นต้องใช้ในการบังคับหรือใช้มาตรการต่างๆ ให้ผู้อื่นกระทำตาม แต่ใช้การสร้างควมพอใจในการดึงดูด ให้ผู้อื่นปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยการยอมรับอย่างพร้อมใจ ซึ่งแตกต่างไปจากการใช้อิทธิพล (Influence) **ส่วนที่สอง**อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียน ผ่านการสรุปความสัมพันธ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และ**ส่วนสุดท้าย**อธิบายนโยบายต่างประเทศของจีนผ่านความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางที่มีต่อสถาปัตยกรรมด้านความมั่นคงของภูมิภาค โดยเริ่มต้นการอธิบายแนวคิดทางสถาปัตยกรรมความมั่นคงในภูมิภาค (Regional Security Architecture) บนพื้นฐานของแผนงานความร่วมมือระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค ที่มีอาเซียนเป็นแกนกลาง (ASEAN centrality) จากจุดเริ่มต้นและความสำคัญของยุทธศาสตร์หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง One Belt and One Road (OBOR) รวมทั้งอธิบายถึง

วารสารแสงอีสาน

มหาวิทยาลัยมหาสารคามราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสถาปัตยกรรมความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนหลังจากที่มีการประกาศนโยบายดังกล่าว

วัตถุประสงค์ (Aim of present study)

เพื่อศึกษานโยบายต่างประเทศของจีนผ่านยุทธศาสตร์หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของจีนในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งศึกษาผลกระทบนโยบายต่างประเทศของจีนผ่านยุทธศาสตร์หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางต่อสถาปัตยกรรมความมั่นคงในภูมิภาค

วิธีการศึกษา (Methods)

บทความเรื่อง นโยบายต่างประเทศของจีนกับความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นบทความทางวิชาการในประเภทบทความทั่วไป (General articles) โดยเน้นการศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) กล่าวคือใช้การศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินการศึกษา โดยรวบรวมจากแหล่งข้อมูลที่ได้รับการยอมรับและน่าเชื่อถือ ทั้งจากแหล่งทุติยภูมิจากเอกสารภาษาไทย และข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างประเทศ หลังจากนั้นทำการประมวลผลข้อมูล (Data Processing) โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเอกสารมาประมวลผลออกมาเป็นข้อมูลที่ต้องการ และนำข้อมูลที่ได้มาสรุปและอภิปรายผลในรูปแบบการวิจัยแบบพรรณนา (Descriptive Research) และการวิจัยแบบอธิบาย (Explanatory Research)

ส่วนที่ 1 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Literature review)

แนวคิดสังคมนิยม สังคมนิยมใหม่ และสังคมนิยมคลาสสิกใหม่ (Realism, Neo-Realism and Neo Classical Realism)

สังคมนิยม (Realism) หรือบางครั้งเรียกว่า สังคมนิยมทางการเมือง (political realism) เริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้นในศตวรรษที่ 20 เป็นมุมมองที่สำคัญของเวทีระหว่างประเทศในช่วงหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 1 และสงครามโลกครั้งที่ 2 Heywood (2002) ได้อธิบายเกี่ยวกับ สังคมนิยมไว้ในหนังสือ Politics ไว้ได้อย่างน่าสนใจ โดยมองว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในรูปแบบของสังคมนิยมนั้นควรไปในทิศทางของหลักศีลธรรม (morality) แต่แท้จริงแล้วสังคมนิยมคือการใช้อำนาจทางการเมือง และการแสวงหาผลประโยชน์แห่งชาติ โดยที่รัฐเป็นตัวแสดงหลักที่อยู่บนพื้นฐานของอนาธิปไตย (anarchism) ซึ่งสามารถทำหน้าที่ได้อย่างอิสระในเวทีโลก นักวิชาการแนวคิดสังคมนิยม เช่น Carr and Hans Morgenthau มองว่าความน่าวิตกกังวลของสังคมนิยมคือเรื่องของอุดมการณ์ ความเชื่อในแบบสากลนิยม (idealist belief in internationalism) และความสามัคคีโดยธรรมชาติ (natural harmony) Carr (1939 quoted in Heywood 2002) กล่าวว่าการเมืองระหว่างประเทศจะดำเนิน

ไปในรูปแบบ “ธรรมชาติของรัฐ” (state of nature) ที่มีแต่ความวุ่นวายและขาดความสามัคคี ซึ่งระบบอนาธิปไตยระหว่างประเทศนี้ เป็นสิ่งที่บังคับให้รัฐแต่ละรัฐต้องบังคับตัวเองให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์แห่งชาติ ซึ่งตามธรรมชาติของมนุษย์ (Human Nature) มีแต่ความเห็นแก่ตัว การแข่งขัน และต่อสู้ดิ้นรนกันอยู่เสมอ และรัฐก็มีธรรมชาติแบบเดียวกันกับธรรมชาติของมนุษย์ ที่มีแต่ความเห็นแก่ตัว การแข่งขัน เพื่อการแสวงหา และรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ

โดย Heywood (2002) ได้เสนอหลักการของ สัจนิยม (Realism) ไว้ 4 ด้วยกัน ประการแรก การศึกษาตามหลักความเป็นจริง (Realistic Approach) กล่าวคือ “อำนาจ” โดยเชื่อว่าสันติภาพจะเกิดขึ้นได้ต้องเกิดจากการสร้างสมดุลทางอำนาจ (Balance of Power) ระหว่างรัฐให้สมดุล ประการที่สองรัฐชาติและผลประโยชน์แห่งชาติ (Statism and National Interests) หรือเรียกว่า รัฐนิยม (statism) รัฐเป็นตัวแสดงหลักบนเวทีโลก พฤติกรรมของรัฐที่มีแต่ความเห็นแก่ตัว การแข่งขัน เพื่อการแสวงหา และรักษาผลประโยชน์ ดังนั้นเพื่อความอยู่รอดของรัฐ รัฐจึงต้องแสวงหาผลประโยชน์แห่งชาติ (national interests) ผ่านการออกนโยบายต่างประเทศ (foreign policy) บนพื้นฐานความอยู่รอดปลอดภัย (survival) ความมั่นคง (security) ความมั่งคั่ง (prosperity) และเกียรติภูมิ (prestige) ประการที่สามสภาวะอนาธิปไตย (International Anarchy) การแสวงหาความอยู่รอด (survival) และการพึ่งพิงตนเอง (self-help) โดยที่รัฐต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดซึ่งถือเป็นเป้าหมายสูงสุด บนพื้นฐานของพึ่งพิงตนเอง (self-help) ประการสุดท้ายการถ่วงดุลอำนาจ (the balance of power) เพื่อป้องกันมิให้มีการครอบงำทางอำนาจ สร้างความมั่นใจในเสถียรภาพและระบบความมั่นคงร่วมในระบบระหว่างประเทศ และสร้างความแข็งแกร่งและยืดเวลาสันติภาพเพื่อเป็นการป้องปรามไม่ให้มีสงคราม

ต่อมาในช่วง 1980 สัจนิยมใหม่ (neo-realism) หรือบางครั้งเรียกว่า สัจนิยมเชิงโครงสร้าง (structural realism) ได้รับการพัฒนาภายใต้อิทธิพลของ Waltz ที่ยังคงให้ความสำคัญในเรื่องของอำนาจ รัฐ อนาธิปไตย แต่เพิ่มเติมในประเด็นโครงสร้างระหว่างประเทศ (International structure) เพื่อนำมาอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Heywood, 2002: 128) Waltz (1979) เชื่อว่าโครงสร้างระหว่างประเทศ (International structure) เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของรัฐ เนื่องจาก Waltz มองว่า การใช้รัฐเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ระหว่างประเทศนั้นไม่มีเพียงต่อการอธิบายอย่างมีระบบและแบบแผน ต้องอาศัยหน่วยวัดที่มีขนาดใหญ่กว่ารัฐคือ โครงสร้างระหว่างประเทศ ที่แบ่งออกเป็นหลักในการจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างหน่วย (Ordering Principle) การแบ่งแยกหน้าที่ระหว่างหน่วย (Functional Differentiation) และการกระจายขีดความสามารถ (Distribution of Capabilities)

นอกจากนี้ ฌูเวิน บุนยยะเวชชีวิน (2559) ได้เสนอกระแสความคิดสัจนิยมคลาสสิกใหม่ (neo classical realism) มองว่า รัฐภายใต้โครงสร้างอนาธิปไตยไม่ได้เป็นตัวแสดงที่มุ่งแสวงหาความมั่นคง

สูงสุด (security maximizer) หากแต่รัฐมุ่งควบคุมและออกแบบสภาพแวดล้อมภายนอกให้มีลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้ เพื่อตอบสนองต่อความไม่แน่นอน และภัยคุกคามที่อาจปรากฏขึ้น ซึ่งเป็นภัยอันตรายสำคัญของสภาวะอนาธิปไตย (Rose, 1998. อ้างถึงในภูวรินทร์ บุนนยะเวชชีวิน, 2559) เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างรัฐปราศจากการกำกับดูแลจากองค์กรทางการเมืองที่มีอำนาจเหนือ ทำให้สงครามอาจปะทุขึ้นได้ตลอดเวลา ในขณะที่เดียวกันก็ไม่มีแนวปฏิบัติในการหลีกเลี่ยงสภาวะอนาธิปไตยที่อาจนำไปสู่สงครามดังกล่าว (Lobell et al., 2009: 28-29. อ้างถึงในภูวรินทร์ บุนนยะเวชชีวิน, 2559) โดย Rose (1998. อ้างถึงในภูวรินทร์ บุนนยะเวชชีวิน, 2559) ได้ตั้งสมมติฐานของกระแสความคิดสังคมนิยมคลาสสิกใหม่ คือเมื่ออำนาจเชิงสัมพัทธ์ (relative power) เพิ่มขึ้น รัฐจะแสวงหาอิทธิพลในต่างประเทศมากขึ้น และเมื่ออำนาจเชิงสัมพัทธ์ลดลง รัฐจะแสวงหาอิทธิพลในต่างประเทศน้อยลง และการกระทำ (action) รวมถึงความทะเยอทะยานก็จะมีระดับต่ำลงเช่นกัน

แนวคิดเสรีนิยม และทฤษฎีเสรีนิยมใหม่ (Liberalism and Neo-Liberalism)

Heywood (2002) อธิบายว่า เสรีนิยม (Liberalism) เป็นผลจากการสลายตัวของระบบศักดินา (feudalism) พร้อมกับการเจริญเติบโตของระบบทุนนิยม (capitalist society) ที่สะท้อนให้เห็นถึงแรงจูงใจในการเพิ่มขึ้นในอุตสาหกรรมระดับชนชั้นกลาง ทำให้แนวคิดเสรีนิยมและทุนนิยมมีความเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด ในยุคแรกนั้นเสรีนิยมเป็นเพียงหลักการทางการเมืองเพื่อโจมตีระบอบเผด็จการและระบบศักดินา เมื่อถึงต้นศตวรรษที่ 19 ความเชื่อทางเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมเริ่มมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการได้รับการยกย่องว่าเป็นระบบที่มีคุณธรรม จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิรูปสวัสดิการและการลดการแทรกแซงทางเศรษฐกิจ จากความสำคัญดังกล่าวจึงกลายมาเป็นประเด็นสำคัญของแนวคิดเสรีนิยมสมัยใหม่ (modern Liberalism)

Heywood (2002: 43) ได้แบ่งองค์ประกอบของเสรีนิยมไว้ดังนี้ ปัจเจกนิยม (Individualism) เสรีภาพ (Freedom) ความเท่าเทียม (Equality) ความอดทนอดกลั้น (Toleration) และการยอมรับ (Consent) รวมทั้งรัฐธรรมนูญ (Constitutionalism) อีกด้วย Heywood (2002: 45) อธิบายเพิ่มเติมว่า แนวคิดหลักของเสรีนิยมแบบดั้งเดิมคือการให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลที่ปราศจากการครอบงำจากภายนอก รวมไปถึงการครอบงำจากภาครัฐ เสรีนิยมแบบดั้งเดิมจะให้ความสำคัญกับรัฐน้อยที่สุด ให้รัฐเป็นเพียงแค่ nightwatchman คือรัฐมีหน้าที่เพียงแค่การป้องกันการรุกรานจากภายนอกเท่านั้น ส่วนในรูปแบบของเสรีนิยมทางเศรษฐกิจ มีความเชื่ออย่างลึกซึ้งในระบบกลไกตลาดโดยปราศจากการแทรกแซงจากรัฐบาล

ในประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คิวพล ชมพูพันธ์ (2559: 117) ได้เริ่มอธิบายเสรีนิยม (Liberalism) ไว้อย่างน่าสนใจว่าเมื่อสงครามเย็นสิ้นสุดลงในต้นทศวรรษที่ 1990 พร้อมกับแนวคิด “ระเบียบโลกใหม่” (New World Order) ของสหรัฐอเมริกา สังคมนิยมไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ในยุคหลังสงครามเย็นได้อย่างสมบูรณ์ เสรีนิยมจึงเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยม อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือ

สร้างความชอบธรรมให้กับการจัดระเบียบโลกใหม่ที่มี แต่ภายหลังจากก่อวินาศกรรมในอเมริกาปี 2001 หรือ 9/11 แนวคิดเสรีนิยมกลับกลายมาเป็นเครื่องมือให้กับสหรัฐอเมริกาและประเทศพันธมิตร สร้างความชอบธรรมในการเสริมสร้างอำนาจของรัฐให้แข็งแกร่งและใช้ลงโทษกลุ่มผู้ก่อการร้ายรวมทั้งการก่อสงครามกับรัฐที่สนับสนุนกลุ่มก่อการร้ายดังกล่าวอีกด้วย Stean, Pettiford, Diez & ElAnis, (2010) Jackson & Sorensen (2013) (อ้างถึงใน คิวพล ชมพูพันธ์. 2559) ได้ตั้งสมมติฐานว่า เสรีนิยมเชื่อว่ามนุษย์เป็นคนดีและมีเหตุผล สามารถที่จะเข้าใจหลักศีลธรรมและดำรงอยู่ในหลักนิติธรรมได้ (The rule of law) เชื่อว่า“ผลประโยชน์ร่วมกันเกิดขึ้นได้” (a potential harmony of interests) ความร่วมมือเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ในมนุษย์ รวมทั้งในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วย

ส่วนการศึกษาเสรีนิยมหลังสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เสรีนิยมเริ่มมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น Keohane (1986) นักวิชาการคนสำคัญในสำนักเสรีนิยม ได้แบ่งเสรีนิยมออกเป็น 3 ประเภท คือ เสรีนิยมเชิงประชาธิปไตย(republican liberalism/democratic liberalism) เสรีนิยมเชิงพาณิชย์ (commercial liberalism) เสรีนิยมเชิงควบคุม (regulatory liberalism) นอกจากนี้ยังมี เสรีนิยมเชิงสังคมวิทยา (sociological liberalism) ซึ่งเป็นแนวคิดที่นำเสนอถึงผลกระทบเชิงเปลี่ยนผ่าน ของการติดต่อสัมพันธ์ข้ามพรมแดนการประสานความร่วมมือกันของทัศนคติแห่งชาติ (coliations on national attitudes) และการให้นิยามของผลประโยชน์อีกด้วย

คิวพล ชมพูพันธ์ (2559: 124) อธิบายเพิ่มเติมว่าการบูรณาการ (Integration) เป็นแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการรวมตัวของรัฐเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง การบูรณาการที่เกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีลักษณะความร่วมมือในระดับภูมิภาค (regional cooperation) ในที่นี้จะขอนำเสนอแนวคิดสำคัญ 3 แนวคิด ได้แก่ แนวความคิดปฏิสัมพันธ์นิยม (Transactionalism) ปรากฏในงานของ Karl W. Deutsch (1953. อ้างถึงใน คิวพล ชมพูพันธ์. 2559) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของกิจกรรมข้ามชาติระหว่างกัน จะก่อให้เกิดสันติภาพระหว่างประเทศ และจะก่อให้เกิดประชาคมแห่งความมั่นคง (security community) แนวคิดภารกิจนิยม (Functionalism) มองว่าสงครามมิได้เกิดมาจากมนุษย์ แต่เกิดจากสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศที่ หากมีสถาบันที่เป็นองค์กรเหนือชาติที่เน้นสันติจะสามารถช่วยแก้ไขความขัดแย้งและเปลี่ยนแปลงทัศนคติของมนุษย์ได้ และแนวคิดภารกิจนิยมใหม่ (Neo-functionalism) เชื่อว่าเมื่อการเกิดความร่วมมือหรือการบูรณาการในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง จะส่งผลให้เกิดการไหลล้น (spill over) ไปสู่กิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่มีระดับการพึ่งพากัน และกันสูงในขณะนั้นหรือในอนาคต

ทฤษฎีเสรีนิยมใหม่ (Neo-Liberalism) เป็นการผสมผสานแนวความคิดระหว่างเสรีนิยมเชิงพึ่งพาอาศัยกันและเสรีนิยมเชิงสถาบัน อีกทั้งการนำทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory) และทฤษฎีเกม (Game Theory) เข้ามาประยุกต์เพื่อสร้างกรอบแนวคิด Keohane และ Nye (อ้างถึงใน คิวพล ชมพูพันธ์ 2559: 133) เชื่อในทฤษฎีเสรีนิยมใหม่ว่า “ถึงแม้ว่าโลกจะเป็น

สภาวะอนาธิปไตย แต่ความร่วมมือก็เกิดขึ้นได้” อีกทั้งยังยอมรับว่าความร่วมมืออาจจะเกิดความยุ่งยากที่จะประสบความสำเร็จแต่ก็เกิดขึ้นได้ด้วยการเติบโตของสถาบันระหว่างประเทศและระบอบระหว่างประเทศ กล่าวคือ สภาวะอนาธิปไตยเป็นตั้งภาวะสุญญากาศ (a vacuum) ซึ่งจะถูกเติมเต็มด้วยกระบวนการและสถาบันที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น ความร่วมมือจะเกิดขึ้นหากมี “สถาบัน” เป็นตัวกลางเชื่อมความร่วมมือระหว่างรัฐ นอกจากนี้เสรีนิยมใหม่เชื่อเรื่องการได้เชิงสัมบูรณ์ (absolute gain) โดยมองว่ารัฐทั้งหลายแม้จะได้ผลประโยชน์โดยไม่เท่าเทียมกัน แต่ก็ล้วนได้ผลประโยชน์ด้วยกันทั้งสิ้น

Keohane (1986) มองว่าสถาบันจะทำให้ความร่วมมือระหว่างประเทศประสบความสำเร็จ Sterling-Folker (2010: 114-115 อ้างถึงใน ศิวพล ชมพูพันธ์ 2559: 138) มองว่าความหมายของสถาบันในที่นี้มี 2 ประการ คือ สถาบันที่เป็นทางการ (Formal Institutions) และ สถาบันที่ไม่เป็นทางการ (Informal Institutions) หรือระบอบระหว่างประเทศ (International Regimes) สอดคล้องกับ ขจรศักดิ์ (2556) ที่แบ่งสถาบันออกเป็น สถาบันและองค์การระหว่างประเทศ (international Institutions and International Organization) และความร่วมมือระหว่างประเทศ (international cooperation)

จากแนวคิดแนวคิดเสรีนิยม และทฤษฎีเสรีนิยมใหม่ (Liberalism and Neo-Liberalism) แล้ว พบว่า ความต้องการขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของจีน ส่งผลให้จีนต้องการทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งลงทุนเพื่อขยายเศรษฐกิจและ ความเจริญก้าวหน้า เพื่อความเป็นรัฐชาติและผลประโยชน์แห่งชาติ (Statism and National Interests) จีนจึงได้เปลี่ยนยุทธศาสตร์น้ำมันทะเล ซึ่งเดิมได้เน้นการปกป้องอำนาจอธิปไตยบริเวณพื้นที่ทางทะเลบริเวณใกล้ชายฝั่งเป็นหลัก (มณฑล. 2556 อ้างถึงใน บรรจง ไชยลังกา. 2559) ขยายไปสู่ทะเลลึกมากขึ้น โดยการรุกเข้ายึดครองพื้นที่ในบริเวณทะเลจีนตะวันออกและทะเลจีนใต้ จากพฤติกรรมดังกล่าวทำให้ประเทศต่างๆ ในอาเซียนเกิดความหวาดระแวง สอดคล้องกับหลักการของแนวคิดสังคมนิยม ของ Heywood แต่ในปัจจุบันรูปแบบของยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมทางทะเล มีลักษณะการใช้ Soft Power นำในการดำเนินนโยบายต่างๆ มากกว่าการใช้ Hard Power ในการบีบบังคับ (ปณต แสงเทียน, 2558: 54) ดังนั้นผู้ศึกษาจึงนำ ทฤษฎี Soft power มาใช้ในการอธิบาย

แนวคิด Soft power

แม้ว่า Soft Power จะมีใช้กันมานาน แต่นิยามดังกล่าวเพิ่งจะมาเป็นที่ยอมรับและใช้กันในทศวรรษที่ 90 จากผลงานทางวิชาการของ Joseph Nye (1990) ได้อธิบายเกี่ยวกับคำว่า “อำนาจ” ไว้ว่าเป็นความสามารถในการได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่เราต้องการ (the ability to get the outcomes one wants) ซึ่งเป็นนโยบายการใช้ไม่แข็งในการดำเนินนโยบายการต่างประเทศ Nye วิธีการดังกล่าวว่า hard power แต่อย่างไรก็ตาม Nye ยังได้แสดงถึงอำนาจในรูปแบบตรงกันข้ามคือ soft power

ซึ่งมีนัยที่สำคัญคือการใช้วิธีการของ soft power ที่ทำให้ประเทศอื่นๆ ปฏิบัติตามความต้องการ (Co-opt) โดยที่ไม่จำเป็นต้องดำเนินการบังคับ (Coerce) หรือสร้างข้อกำหนดหรือข้อแลกเปลี่ยนในการต่อรอง โดย Nye ได้ให้คำนิยามว่า Soft Power ไว้ว่าเป็นพลังอำนาจอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ไม่จำเป็นต้องใช้ในการบังคับหรือใช้มาตรการต่างๆ ให้ผู้อื่นกระทำตาม แต่ใช้การสร้างความปลอดภัยในการดึงดูดให้ผู้อื่นปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยการยอมรับอย่างพร้อมใจ (สุรชาติ บำรุงสุข, 2557: 1) ซึ่งแตกต่างไปจากการใช้อิทธิพล (Influence) ที่ต้องอาศัยอำนาจแบบ hard power

Nye (1990) ได้นำเสนอที่มาของ Soft Power ว่าประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. วัฒนธรรม (Culture) ถ้าวัฒนธรรมของประเทศหนึ่งมีความสอดคล้องกับ ผลประโยชน์ และค่านิยมของประเทศอื่นๆ โอกาสที่วัฒนธรรมดังกล่าวจะกลายเป็น Soft Power ของประเทศนั้นก็จะมีมากขึ้น
2. ค่านิยมทางการเมือง (Political Values) ถ้าประเทศดังกล่าวมีค่านิยมทางการเมืองที่สอดคล้องกับประเทศอื่นๆ Soft Power ของประเทศนั้นจะเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันถ้าค่านิยมของประเทศดังกล่าวขัดกับค่านิยมของประเทศอื่นๆ อย่างชัดเจน Soft Power ของประเทศนั้นก็ลดลง
3. นโยบายต่างประเทศ (Foreign Policies) ถ้าประเทศหนึ่งดำเนินนโยบายที่หน้าไหว้หลังหลอก (Hypocritical) ก้าวร้าว และไม่แยแสต่อท่าทีของประเทศอื่นๆ โอกาสที่จะสร้าง Soft Power จะมีน้อย แต่ถ้าประเทศดังกล่าวมี แนวนโยบายต่างประเทศที่รักสันติภาพและเคารพในสิทธิมนุษยชน โอกาสที่จะสร้าง Soft Power ให้เกิดขึ้นจะมีมาก

ส่วน Kalathil (Online, 2011 อ้างถึงใน ปณต แสงเทียน, 2558: 55) การใช้ Soft Power เป็นองค์ประกอบสำคัญใน การดำเนินยุทธศาสตร์การต่างประเทศของจีน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและผลประโยชน์แห่งชาติของจีน มีการใช้กิจกรรมและเครื่องมือในการดำเนินการหลายรูปแบบ โดยสามารถจำแนกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. การลงทุนให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ผ่านความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ ถือเป็นเครื่องมือสำคัญของจีนในการขยายอิทธิพล โดยได้รับการตอบรับ อย่างดีจากประเทศที่กำลังพัฒนา เนื่องจากรูปแบบการให้ความช่วยเหลือของประเทศตะวันตกมีเงื่อนไข ที่ให้ประเทศผู้รับความช่วยเหลือปฏิบัติตามซึ่งเป็นการบีบ บังคับมากกว่ารูปแบบของจีน
2. การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการรักษาสันติภาพ ผ่านทางการปฏิบัติการที่ไม่ใช่ทางทหาร (Military Operations Other Than War: MOOTW) เป็นการให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมและปฏิบัติการสันติภาพในประเทศที่ประสบภัย สำหรับจีนปัจจุบันได้ส่งกองกำลังรักษาสันติภาพไปปฏิบัติการกิจต่างๆ หลายที่ในโลก รวมทั้งส่งหน่วยแพทย์ไปช่วยเหลือ ประเทศที่ประสบภัยพิบัติต่างๆ ด้วย

3. โครงการแลกเปลี่ยนด้านภาษาและวัฒนธรรม การใช้วัฒนธรรมโดยปกติจะถูกมองว่าเป็นเครื่องมือการใช้ Soft Power แต่กิจกรรมทางวัฒนธรรมและภาษา ส่วนใหญ่จะไม่สามารถสร้าง Soft Power ได้โดยตรง แต่จะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ ความเข้าใจ และความสัมพันธ์กันผ่านเรื่องราวประวัติศาสตร์ หรือการนำ วัฒนธรรมประเพณีที่เชื่อมโยงกัน รวมทั้งสร้างความนิยมให้กับผู้กระทำ

4. การทูตและการมีส่วนร่วมในเวทีต่างประเทศ การทูตเป็นกิจกรรมที่เป็นช่องทางโดยตรงในการสื่อถึง Soft Power เป็นหลักทางการทูตแนวใหม่ของจีน ที่ยึดหลักการไม่แทรกแซงในกิจการภายในของประเทศอื่น ทำให้จีนได้รับความนิยมและการสนับสนุนมากขึ้นจากประเทศอื่น

5. ความร่วมมือพหุภาคี การดำเนินนโยบายต่างประเทศ รัฐบาลและองค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบพหุภาคีเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่รัฐจะส่งสัญญาณของความอ่อนโยนและความงามที่จะทำให้เกิด Soft Power ได้ภายใต้กรอบหรือกฎระเบียบขององค์กรระหว่างประเทศ ปัจจุบันจีนเป็นศูนย์กลางขององค์กรระหว่างประเทศหลายองค์กร มีบทบาทนำในเวทีระหว่างประเทศในระดับพหุภาคีรวมทั้งสถาปนาก่อตั้งความร่วมมือองค์กรระหว่างประเทศใหม่ในระดับภูมิภาคด้วย

จะเห็นได้ว่าที่ผ่านมาจีนได้ใช้ Soft Power ในการกำหนดยุทธศาสตร์ และนโยบายต่างประเทศต่ออาเซียน โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ถือว่าเป็นรูปแบบการดำเนินนโยบายที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดังนั้นหากนำ Soft Power มาวิเคราะห์ผลกระทบต่อ ASEAN centrality จึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียน

ความสัมพันธ์อาเซียน-จีนเริ่มต้นขึ้นเมื่อนายนายเฉียน ฉีเฉิน (Qian Qichen) รัฐมนตรีต่างประเทศจีน เข้าร่วมพิธีเปิดการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน ครั้งที่ 24 เมื่อเดือนกรกฎาคม 2534 ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ในฐานะแขกของรัฐบาลมาเลเซีย ต่อมา จีนได้รับสถานะคู่เจรจาอย่างเต็มรูปแบบของอาเซียนเมื่อปี 2539 และ ยกสถานะขึ้นเป็นหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์เมื่อปี 2546 โดยมีการฉลองครบรอบ 10 ปี ของความเป็นหุ้นส่วน เชิงยุทธศาสตร์อาเซียน-จีนเมื่อปี 2556 ในช่วงที่ไทยทำหน้าที่เป็นประเทศผู้ประสานงานความสัมพันธ์อาเซียน-จีน และครบรอบ 25 ปี ของความสัมพันธ์อาเซียน-จีนในปี 2559 (กรมอาเซียน, 2560: 1. ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล, ม.ป.ป.: 14)

กองความสัมพันธ์กับคู่เจรจาและองค์กรระหว่างประเทศ กรมอาเซียน (2560) ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกลไกในการดำเนินความสัมพันธ์อาเซียน-จีน ไว้อย่างครบถ้วน สามารถสรุปได้ว่าอาเซียนและจีนมีกลไกในการดำเนินความสัมพันธ์อาเซียน-จีนในหลายระดับ ได้แก่ 1) การประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน-จีน (ASEAN-China Summit) 2) การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ

อาเซียน-จีน (ASEAN Post Ministerial Conference Session with China) 3) การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน-จีน (ASEAN-China Senior Officials' Consultation) 4) กลไกส่งเสริมความร่วมมือในประเด็นทะเลจีนใต้ในระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสและคณะทำงาน (SOM และ JWG on DOC) และ 5) กลไกรายสาขาในระดับรัฐมนตรี 9 กลไก และระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส 11 กลไก ครอบคลุมความร่วมมือทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ และความร่วมมือด้านการพัฒนา สังคม และวัฒนธรรม

ส่วนไชยสิทธิ์ ต้นตยกุล (ม.ป.ป.) ได้วิเคราะห์ทิศทางของความสัมพันธ์ในเชิงยุทธศาสตร์ไว้อย่างน่าสนใจ ผ่านงานศึกษาของ ออแกนสกี (A.F.K. Organski) ผู้เชี่ยวชาญด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมหาวิทยาลัยมิชิแกน เมื่อปี ค.ศ. 1985 (พ.ศ.2501) แม้ว่าแนวคิดดังกล่าวจะนำเสนอมากกว่า 40 ปี แล้ว แต่ยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ จาง หยุนหลิง (Zhang Yunling) และถัง ซื่อผิง (Tang Shiping) ที่ได้วิเคราะห์บทบาทการผงาดขึ้นมาอำนาจอย่างสันติของจีนในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศยุคปัจจุบัน เพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของกำลังอำนาจระหว่างประเทศในเชิงยุทธศาสตร์ สรุปได้ดังนี้

1) จีนมุ่งสู่การเป็นมหาอำนาจ แต่จีนระลึกลึกซึ้งอยู่เสมอว่าสหรัฐอเมริกาเป็นอภิมหาอำนาจที่จีนต้องมีความร่วมมือในพื้นที่ต่างๆ นอกจากนี้จีนจะเพิ่มความแข็งแกร่งของประเทศรวมทั้งความเข้มแข็งทางการทหารเพื่อรักษาสถานภาพทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก

2) จีนต้องการดำรงความมีเสถียรภาพอันเป็นผลจากนโยบาย 4 ทันสมัยในยุคของ เต็งเสี่ยวผิง และ รักษาสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศให้มีความสงบเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ โดยการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับ สหรัฐอเมริกาและประเทศเพื่อนบ้านของจีน

3) จีนเน้นการเป็นประเทศใหญ่ที่มีความรับผิดชอบและควบคุมพฤติกรรมของตนเองที่จะไม่มุ่งแสวงหาการเป็นผู้นำในกิจการระหว่างประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก โดยดำเนินกิจกรรมผ่านองค์กร สถาบันและกลไกต่างๆ แบบพหุภาคี (multilateral institutions) เพื่อสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจ รวมทั้งร่วมปรึกษาหารือระหว่างประเทศเพื่อสร้างความไว้วางใจ (Confidence Building Measures: CBMs) ในการบริหารจัดการด้านความมั่นคงบนพื้นฐานของแนวคิดความมั่นคงใหม่ (new security concept) ที่ก่อให้เกิดความเชื่อมั่น การเห็นประโยชน์ร่วมกัน มีความเสมอภาคกันและมีความร่วมมือกัน

4) จีนเน้นการดำเนินการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานของความมั่นคงและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมของโลก โดยดำเนินนโยบายอย่างอิสระและไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด รวมทั้งยึดถือกรอบ ปฏิบัติของสหประชาชาติและจะต่อต้านการแทรกแซงกิจการระหว่างประเทศ

ส่วนที่ 3 นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางที่มีต่อสถาปัตยกรรมด้านความมั่นคงของภูมิภาค

แนวคิดทางสถาปัตยกรรมความมั่นคงในภูมิภาค (Regional Security Architecture)

สถาปัตยกรรมความมั่นคง (Security Architecture) หมายถึง บรรทัดฐาน การปฏิบัติ ความสัมพันธ์ของพันธมิตรและสถาบัน ที่ถูกสร้างและพัฒนาาร่วมกันระหว่างประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหา ส่งเสริม หรือสร้างความมั่นใจในระดับสากล และ/หรือในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค (Christopher Snedden, n.d. :7) อาเซียนในศตวรรษที่ 21 มีการเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงและพลวัตแห่งอำนาจ การเคลื่อนย้ายอำนาจ (Power shift) จากตะวันตกไปตะวันออก ซึ่งในศตวรรษที่ 21 ฝั่งตะวันออกหรือเอเชียมีบทบาทมากขึ้น เกิดการเปลี่ยนผ่านของอำนาจ (Transition of power) ซึ่งเป็นระบบโลกที่สหรัฐฯ เป็นศูนย์กลาง (US. Centric World Order) เป็นระบบที่เปลี่ยนผ่านไปสู่อระบบใหม่สำหรับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองและเศรษฐกิจ (Political and Economic Transformation) โดยเฉพาะมิติทางภูมิเศรษฐศาสตร์ ภูมิรัฐศาสตร์และภูมิสังคมศาสตร์ ด้วยเช่นกัน (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2558: 30-31) จนทำให้การประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum - ARF) นำแนวคิดทางสถาปัตยกรรมความมั่นคงในภูมิภาค (Regional Security Architecture) มากำล่าวถึงอีกครั้งหนึ่งเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว บนพื้นฐานของแผนงานความร่วมมือระดับ ภูมิภาคและอนุภูมิภาค ที่มีอาเซียนเป็นศูนย์กลางเพื่อส่งเสริมการสร้างควมไว้เนื้อเชื่อใจ การทูตเชิงป้องกัน และการจัดการกับความขัดแย้งในภูมิภาคที่มีอาเซียนเป็นศูนย์กลาง (ASEAN centrality) (กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2555 : 14-15) ASEAN centrality เป็นการอธิบายถึงขอบเขตของบทบาทอาเซียนในระบบสถาปัตยกรรมความมั่นคงในระดับภูมิภาค (the regional security architecture) กฎระเบียบภายในภูมิภาค (regional order) และพลวัตของอำนาจระหว่างอำนาจภายนอกภูมิภาคที่ให้ความสนในภูมิภาคอาเซียน (Joycee A. Teodoro, 2016) แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทนำในระบบสถาปัตยกรรมความมั่นคงในระดับภูมิภาค (the regional security architecture) มิเพียงแต่เป็นแนวคิดภายในภูมิภาคอาเซียนเท่านั้น แต่ยังมีเป้าหมายในการเป็นแรงผลักดันในการสร้างแผนการพัฒนาระบบสถาปัตยกรรมความมั่นคงในระดับภูมิภาคในประเทศกำลังพัฒนาอีกด้วย (Benjamin Ho, 2012 :4)

สถาปัตยกรรมความมั่นคงในเอเชีย มี 2 ระบบ ได้แก่ 1. ระบบที่สหรัฐฯ เป็นศูนย์กลาง (US. Centric Security Architecture หรือ Hub and Spoke) ลักษณะเด่นคือเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพสูง เนื่องจากเป็นข้อตกลงที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีความร่วมมือที่ชัดเจน และ 2. ระบบสถาปัตยกรรมความมั่นคงที่มีอาเซียนเป็นศูนย์กลาง(ASEAN Centrality Security Cooperation Structure) มีข้อดีคือความเท่าเทียมกัน และการ แลกเปลี่ยน สำหรับข้อด้อย คือความเป็นพหุภาคี (Multilateral) เนื่องจากมีความหลากหลายดังนั้น ทำให้การได้รับฉันทามติจะกระทำได้ยาก ทำให้ประสิทธิภาพใน

การบริหารความขัดแย้งลดลง โดยเป้าหมายของสถาปัตยกรรมด้านความ มั่นคงได้แก่การสร้าง ความไว้วางใจด้วยกระบวนการต่างๆ การลดความหวาดระแวง การสร้างความร่วมมือ และการสร้างความมั่นคงร่วมกัน ซึ่ง ARF เป็นนวัตกรรมและเป็นกลไกรักษาเสถียรภาพในภูมิภาค ซึ่งแนวทางปฏิบัติการของ ARF ประกอบด้วย 1) การสร้างความไว้วางใจ(Confidencebuilding) 2)การทูตเชิงป้องกัน (Preventive Diplomacy) และ 3) วิธีการแก้ไขความขัดแย้ง (Conflict Resolution) (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2558: 33)

นอกจากนี้ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (2558: 33) ยังระบุอีกว่าปัจจุบันภัยคุกคามไม่ใช่ภัยคุกคามตามรูปแบบเดิม (Traditional Security) ประเทศใดประเทศหนึ่งไม่สามารถแก้ไขได้อย่างครบวงจร ต้องอาศัยชาติสมาชิกอาเซียนร่วมแก้ปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภัยคุกคามที่เกิดจากการแข่งขันของประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะ สหรัฐฯ จีน อินเดีย และญี่ปุ่น ทำให้อาเซียนต้อง พิจารณายุทธศาสตร์ของตัวอยู่เสมอ เนื่องจากสหรัฐฯ คงสถานะความเป็นเจ้าทางการเมืองและการทหารพร้อมกับการแข่งขันเพื่อถ่วงดุลจีนโดยใช้อาเซียนเป็นจุดยุทธศาสตร์ และจีนได้โต้กลับอิทธิพลของสหรัฐฯ ทั้งทาง ด้านเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นแผนยุทธศาสตร์ของจีนในอาเซียนผ่านยุทธศาสตร์หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง และยุทธศาสตร์ป้อมหัวสะพานของมรชลยูนานาน ส่วนอินเดียปัจจุบันเน้น “นโยบายมุ่งสู่ตะวันออก” (Look East Policy) ซึ่งมีการผลักดันอาเซียนให้เป็นสะพานเชื่อมเศรษฐกิจกับเอเชียตะวันออกและเป็นจุด ยุทธศาสตร์ความร่วมมือรอบอ่าวเบงกอล ส่วนญี่ปุ่นปัจจุบันขยายฐานการลงทุนพร้อมตั้ง ทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานราคาถูกจากรัฐอาเซียน รวมทั้งยังแผ่อิทธิพลเหนือ อาเซียนผ่านโครงการช่วยเหลือของธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB)

นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง One Belt and One Road (OBOR)

เส้นทางสายไหม คือเส้นทางทางการค้าและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ที่เคยได้เชื่อมโยงภูมิภาคต่างๆ เข้าด้วยกันมาตั้งแต่อดีต ปัจจุบันภายใต้การบริหารประเทศของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง ได้มีแผนพัฒนา “เส้นทางสายไหมใหม่ภายใต้ศตวรรษที่ 21” ขึ้นเพื่อกระชับความสัมพันธ์และพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศอีกครั้ง ในปี 2556 โดยนโยบายเส้นทางสายไหมใหม่ศตวรรษที่ 21 (The New Silk Road) มีแนวคิดยุทธศาสตร์คือ “One belt One Road” policy (หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง) (สำนักเอเชีย แอฟริกา และยุโรปตะวันออก, 2558: 1) ถือเป็น Grand Strategy ของจีนในขณะนี้ One Belt One Road (OBOR) ซึ่งจะเป็นเส้นทางสายไหมทั้งทางบกและทางทะเล แต่ทางบกจะมี 3 เส้นทาง เส้นทางที่ 1 เชื่อม จีน เอเชียกลาง รัสเซีย และยุโรป เส้นทางที่ 2 เชื่อม จีน อ่าวเปอร์เซีย และทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ผ่านทางเอเชียกลางและตะวันออกกลาง และเส้นทางที่ 3 เชื่อมจีน กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ ส่วนเส้นทางสายไหม ทางทะเลนั้น จะเชื่อมจีนกับยุโรปทางทะเลผ่านทางทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรอินเดีย (ประภัสสร เทพชาตรี, 2560)

ในเดือนมีนาคม 2558 จีนได้เปิดเผยวิสัยทัศน์และปฏิบัติการในการร่วมสร้างวงแหวนเศรษฐกิจเส้นทางสายไหมและเส้นทางสายไหมทางทะเลแห่งศตวรรษที่ 21 (OBOR) โดยจีนระบุว่าโครงการดังกล่าวจะเป็นประโยชน์แก่ทุกประเทศที่เข้ามาร่วมมือ โดยการสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ผ่านการพัฒนาความร่วมมือในภูมิภาค รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งในการแลกเปลี่ยนตลอดจนส่งเสริมสันติภาพและการพัฒนา (National Development and Reform Commission, 2015) วิสัยทัศน์ OBOR ระบุว่า โครงการนี้จะใช้สวนอุตสาหกรรมทางเศรษฐกิจเป็นฐานความร่วมมือ ส่วนแผนงานทางทะเลจะเน้นสร้างเส้นทางคมนาคมที่ “ราบรื่น มั่นคง และมีประสิทธิภาพ” เชื่อมต่อท่าเรือสำคัญที่ตั้งอยู่ตลอดเส้นทางเป้าหมายของโครงการ OBOR (Wong, B, 2015) เป้าหมายสำคัญของ OBOR คือ “การประสานนโยบาย” เพื่อความร่วมมือทางยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างจีนกับประเทศต่างๆ ใน OBOR และนโยบายสนับสนุนเพื่อความร่วมมือดังกล่าวและโครงการขนาดใหญ่ การเชื่อมโยงระบบสาธารณูปโภค (Facilities Connectivity) เป็นอีกเรื่องที่ได้รับการให้ความสำคัญ และรวมถึงการปรับปรุงการ เชื่อมโยงระบบโครงสร้างพื้นฐาน การก่อสร้างระเบียงการคมนาคมระหว่างประเทศ และการพัฒนาเครือข่ายโครงสร้างพื้นฐานข้ามพรมแดน โครงการนี้ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน รวมทั้งการพัฒนาโครงข่ายไฟฟ้าระดับภูมิภาคอีกด้วย (National Development and Reform Commission, 2015)

OBOR ถือว่าเป็นนโยบายกระชับความสัมพันธ์และพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก ทั้งนี้การดำเนินนโยบาย OBOR ระหว่างจีนและอาเซียนตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดของการทำทฤษฎี Soft power มาใช้ ดังนี้ (สำนักเอเชีย แอฟริกา และยุโรปตะวันออก, 2558: 1-2) 1) ผลักดันการเชื่อมโยงระบบโครงสร้างพื้นฐานในภูมิภาค ซึ่งจีนในฐานะประเทศที่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีความยินดีที่จะช่วยภูมิภาคอาเซียนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระหว่างกัน 2) กระชับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะด้านการลงทุนนั้น อาเซียนและจีนยังมีศักยภาพที่จะขยายมูลค่าการลงทุนระหว่างกันได้อีกมาก และปัจจุบันจีนมีโครงการขนาดใหญ่จำนวนมากเพื่อกระตุ้นการขยายมูลค่าการลงทุนระหว่างกัน 3) พัฒนาเงินทุนระหว่างอาเซียนและจีน ปัจจุบันอาเซียนมีความต้องการเงินทุนเพื่อการพัฒนาสูงถึง 6 แสนล้านเหรียญสหรัฐ ดังนั้น จีนจึงมีนโยบายจัดตั้งธนาคาร Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB) เพื่อปล่อยเงินกู้แก่ประเทศอาเซียนในอัตราดอกเบี้ยต่ำจำนวน 1 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ รวมถึงมีการระดมเงินทุนระยะที่ 2 ของกองทุนความร่วมมือด้านการลงทุนจีน-อาเซียนมูลค่า 3 พันล้านเหรียญสหรัฐ และจัดเงินกู้สำหรับก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน 1 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ เพื่อการพัฒนาดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีกองทุนสำหรับการพัฒนาเส้นทางสายไหมใหม่ ศตวรรษที่ 21 อีกจำนวน 4 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจะมีความสำคัญต่อการพัฒนา เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการจ้างงานระหว่างกันในภูมิภาค นอกจากนี้ ยังรวมถึงการส่งเสริมการใช้สกุลเงินหยวนในการดำเนินธุรกรรมระหว่าง

อาเซียนและจีนในอนาคต และ4) กระชับความสัมพันธ์ฉันท์มิตรระหว่างจีนและอาเซียน ซึ่งเป็นการสนับสนุนภาคประชาชน อาทิ การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การศึกษา และการท่องเที่ยว

ผลกระทบของยุทธศาสตร์หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางต่อสถาปัตยกรรมความมั่นคงในภูมิภาค

การนำแนวคิดเรื่อง Soft Power ของจีนมาใช้ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อขยายอำนาจและอิทธิพล ผ่านยุทธศาสตร์ One Belt One Road ถือเป็น grand strategy ที่จะลงทุนสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ มูลค่าลงทุน 1- 4 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ถือว่าเป็นโครงการลงทุนที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์โลกจะมีผลในการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจโลกใหม่ การเชื่อมจีนกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และอาเซียน เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ OBOR โดยจีนต้องการเชื่อมจีนตอนใต้กับอาเซียน แน่แน่นอนว่าอาเซียนจะได้รับประโยชน์มหาศาลจาก OBOR จีนมีเงินทุนมหาศาลที่จะมาสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เส้นทางคมนาคมขนส่งเชื่อมจีนกับอาเซียน โดยภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถือเป็นภูมิภาคที่จีนให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม แม้ว่า OBOR จะมีผลดีต่ออาเซียนมหาศาล แต่ OBOR ก็เหมือนเป็นดาบสองคม ที่มีแนวโน้มจะส่งผลเสียต่ออาเซียนหลายเรื่องด้วยกัน

ประการแรกคือ จีนกำหนดทิศทางเศรษฐกิจของอาเซียนได้ในอนาคต เนื่องจากการที่จีนจะเข้ามาลงทุนมหาศาลในโครงสร้างพื้นฐานของอาเซียน จะทำให้จีนกลายเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจในภูมิภาค

ประการต่อมา ถึงแม้ว่าศาลอนุญาโตตุลาการมีมติว่าจีนไม่สามารถอ้างการครอบครองหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ได้ แต่จีนก็ไม่ยอมรับคำตัดสินของศาล ซึ่งทำที่ของจีนดังกล่าวได้สร้างความเสียหายให้กับศักดิ์ศรีและชื่อเสียงของจีนในสายตาของประเทศอาเซียน ในการมองว่าจีนเป็นประเทศที่ไม่มีความรับผิดชอบ และไม่เคารพต่อกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งกระทบต่อภาพลักษณ์ของจีนเป็นอย่างมาก อาจนำไปสู่ความไม่ไว้วางใจต่อจีน และอาจจะทำให้หลายๆ ประเทศหวาดระแวงต่อความทะเยอทะยานของจีนในการผลักดันโครงการ OBOR ซึ่งจีนอาจใช้ OBOR เป็นเครื่องมือในการขยายกำลังทางการทหารเข้าครอบครองพื้นที่พิพาทในทะเลจีนใต้

และผลกระทบอีกประการที่สำคัญอย่างยิ่งต่ออาเซียนคือ OBOR ทำให้อาเซียนแตกแยกไม่สอดคล้องกับเป้าหมายการรวมตัวกันของอาเซียน เนื่องจากกัมพูชา ลาว และพม่า 3 ประเทศนี้พึ่งพาทางเศรษฐกิจจีนเป็นอย่างมาก จึงมีท่าทีสนับสนุน OBOR เป็นอย่างมาก ในขณะที่ประเทศอาเซียนอื่นๆ มีท่าทีแบ่งรับแบ่งสู้ อาทิ สิงคโปร์ ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และเวียดนาม มีท่าทีที่ต้องการถ่วงดุลมหาอำนาจต่างๆ ในภูมิภาค โดยไม่ต้องการให้มหาอำนาจใดมาครอบงำภูมิภาคอาเซียน ประเทศเหล่านี้จึงมีความกังวลใจว่า หากสนับสนุน OBOR เต็มที่ จะทำให้ประเทศตนต้องพึ่งพาทางเศรษฐกิจต่อจีนมากเกินไป และจีนอาจจะครอบงำเศรษฐกิจของประเทศตนได้ และจะสูญเสียอิสระทางการทูต และไม่สามารถวางตัวเป็นกลางได้อีกต่อไป โดยจะต้องมีท่าทีสนับสนุนจีน ในทุกๆ เรื่อง ประเทศเหล่านี้จึงยังคงมีความหวาดระแวงจีนอยู่

วารสารแสงอีสาน

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

จากผลกระทบดังกล่าวทำให้อาเซียนมีความหวาดกลัวว่า OBOR จะทำให้จีนครอบงำภูมิภาค และจะเปลี่ยนระเบียบภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐกิจของเอเชีย โดยจีนอาจจะผงาดขึ้นมาเป็นแกนกลางหรือศูนย์กลางของสถาปัตยกรรมในภูมิภาค แทนที่ระบบสถาปัตยกรรมความมั่นคงที่มีอาเซียนเป็นศูนย์กลาง (ASEAN Centrality Security Cooperation Structure) เนื่องเป้าหมายของสถาปัตยกรรมด้านความมั่นคง ได้แก่การสร้างควมไว้เนื้อเชื่อใจ การลดความหวาดระแวง การสร้างความร่วมมือ และการสร้างความมั่นคงร่วมกัน แต่ OBOR อาจทำให้ประเทศต่างๆ มีความหวาดระแวง และขาดความไว้เนื้อเชื่อใจที่มีต่ออาเซียน

สรุป

ความต้องการขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของจีน ส่งผลให้จีนต้องการทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งลงทุนเพื่อขยายเศรษฐกิจและ ความเจริญก้าวหน้า เพื่อความเป็นรัฐชาติและผลประโยชน์แห่งชาติ (Statism and National Interests) ส่งผลให้จีนกำหนดนโยบายผ่านการนำแนวคิดเรื่อง Soft Power ของจีนมาใช้ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อขยายอำนาจและอิทธิพลผ่านยุทธศาสตร์ One Belt One Road ถึงแม้ว่าอาเซียนจะได้รับประโยชน์มหาศาลจาก OBOR แต่อย่างไรก็ตาม OBOR ก็เหมือนเป็นดาบสองคม ที่มีแนวโน้มจะส่งผลเสียต่ออาเซียนหลายเรื่องด้วยกัน

ปัญหาที่เกิดขึ้นคือการเข้ามาใช้อำนาจของจีนผ่านยุทธศาสตร์หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (OBOR) ทำก่อให้เกิดความหวาดระแวง และขาดความไว้เนื้อเชื่อใจที่มีต่ออาเซียน ส่งผลต่อเป้าหมายของอาเซียนที่ต้องการเป็นแกนกลางสถาปัตยกรรมความมั่นคงในภูมิภาค ดังนั้นอาเซียนควรมีความชัดเจน และกำหนดมาตรการที่เป็นรูปธรรมต่อยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (OBOR) เพื่อสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจที่มีต่ออาเซียนให้กลับมาอีกครั้งหนึ่ง

บรรณานุกรม

กองความสัมพันธ์กับคู่เจรจาและองค์การระหว่างประเทศ กรมอาเซียน. 2560. ความสัมพันธ์อาเซียน-จีน. 13(เมษายน). ค้นวันที่ 13 กรกฎาคม 2561 จาก <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20170418-133335-058032.pdf>
ไชยสิทธิ์ ต้นตยกุล. ม.ป.ป. อนาคตของความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียน. ค้นวันที่ 13 กรกฎาคม 2561 จาก <http://www.vijaichina.com/sites/default/files>
ธนาสฤษฎ์ สตะเวทิน. 2560. นโยบายต่างประเทศไทย (Thai Foreign Policy). พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

- บรรจง ไชยลังกา. 2559. ระเบียบโลกใหม่ของจีน: วิเคราะห์ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่ Chinese new world order: neo-realism theory analysis. วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ปีที่ 7 ฉบับที่ 2.
- ปณต แสงเทียน. 2558. ยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมทางทะเลของจีน: ความเกี่ยวข้องกับอาเซียนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. ใน รัฐศาสตร์ ปีที่ 57 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2558. หน้า 49-61.
- ประภัสสร เทพชาตรี. 2560. (7 มิถุนายน) One Belt One Road (OBOR) : Grand Strategy ของจีน. ค้นวันที่ 8 ตุลาคม 2561. จาก <http://www.drprapat.com/one-belt-one-road-obor-grand-strategy>
- ภูวิน บุญยะเวชชีวิน. 2559. กระแสความคิดสังคมนิยม: บทปริทัศน์เบื้องต้น Realist currents of thought: A preliminary review. ใน Veridian E-Journal, Silpakorn University. ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2559.
- ศิวพล ชมพูพันธ์. 2559. ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ความรู้เบื้องต้น. นนทบุรี: โรงพิมพ์วัชรินทร์ พี.พี.
- สุรชาติ บำรุงสุข. 2557. Soft Power ใน จุลสารความมั่นคงฉบับที่ 136-137. กรุงเทพฯ: บริษัท สแควร์ปริ้นซ์ 93 จำกัดสำนักเอเชีย แอฟริกา และยุโรปตะวันออก. 2558. จีนกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ภายใต้แผนพัฒนาเส้นทางสายไหมใหม่. เข้าถึงวันที่ 5 ตุลาคม 2561 จาก https://www.thaifita.com/ThaiFTA/Portals/0/cn-asean_jul58.pdf
- Benjamin Ho. 2012. ASEAN's centrality in a rising Asia. RSIS Working Paper. Retrieved September 15, 2018 from <https://www.rsis.edu.sg/wp-content/uploads/rsis-pubs/WP249.pdf>
- Christopher Snedden. n.d.. Regional Security Architecture: Some Terms and Organizations. Retrieved September 15, 2018 from <https://apcss.org/wp-content/uploads/2016/12/Regional-organizations-Snedden.pdf>
- Joycee A. Teodoro. 2016. Distracted ASEAN? Where To For ASEAN Centrality?. CIRSS Commentaries VOL. III, NO. 15. Retrieved September 15, 2018 from <http://www.fsi.gov.ph/distracted-asean-where-to-for-asean-centrality>.
- Keohane, R. O. 1986. After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy. New Jersey, Princeton University Press.

วารสารแสงอีสาน

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัยวิชาการศึกษา วิทยาเขตอีสาน

National Development and Reform Commission Ministry of Foreign Affairs, and Ministry of Commerce of the People's Republic of China, with State Council authorization. 2015 (march). Vision and Actions on Jointly Building Silk Road Economic Belt and 21st-Century Maritime Silk Road. Retrieved September 15, 2018 from http://en.ndrc.gov.cn/newsrelease/201503/t20150330_669367.html

Nye, Joseph S. Jr., 1990. Bound to Lead. New York: Basic Books, Inc.

Waltz, K. (1979). Theory of International Politics. New York: Random House.

Wong, B. 2015. (April 16), "One Belt, One Road" Initiative: The Implications for Hong Kong, HKTDC Research. Retrieved September 15, 2018 from <http://economists-pick-research.hktdc.com/business-news/article/Research-Articles/One-Belt-One-Road-Initiative-TheImplications-for-Hong-Kong/rp/en/1/1X000000/1X0A23WV.htm>